מוסף רש"י

מ: **משילין פרק חמישי ביצה** רבינו חננאל

אלא גרוגרות וצמוקין בלבד איבעית אימא הני נמי כגרוגרות וצמוקין דמי ואיבעית אימא לדבריו דר"ש קאמר וליה לא ס"ל ואיבעית אימא לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אין מוקצה אלא לדידכו אודו לי מיהת היכא דיוצאות ורועות בפסח ונכנסות ברביעה ראשונה דבייתות הן ואמרו ליה רבנן לא מדבריות הן:

אלא גרוגרות וצימוקים בלבד. דאיכא תרתי, דלמיטרי כיתים ולא מזו (שבת מה:) הדרן עלך משילין

אלא כגרוגרות וצמוקין. שהן מתחלה לאויין לאכילה והוא דאם אותן כיתים להעלותן ליבשן ושוב אינן לאויין עד שייבשו אבל אלו לא דאם אותן כיתים ואיכא דאכיל דאכיל מנייהו הכי. קא סלקא דעתיה מדפריש ליה מילתיה דר"ש אלמא כר"ש ס"ל: **איבעיא אימא הני.** מדכריות שאין נכנסות ליבוש כלל כגרוגרות וצמוקין דמיין שמקלה אותן מאלו כיתים: **ואיבעיא אימא.** אין מוקלה לר"ש קאמר ליה אבל לדידי יש מוקלה: **ואב"א.** מתני' לדבריהם דרבנן דאית להו מוקלה קאמר להו:

רבינו חננאל

אלא גרוגרות וצימוקים בלבד. איבעית אימא הני נמי כגרוגרות וצימוקין דמו. ואיבעית אימא לדבריו דר' שמעון קאמר וליה לא סבירא ליה. איבעית אימא לדבריהם דרבנן קאמר להו, לדידי אין מוקצה. לדידכו דאית לכו מוקצה אודו לי מיהא דהיכא דיוצאות בפסח ונכנסות ברביעה דבייתות הן, ואמרו לו לא מדבריות הן, דקלוסתא ובציצה מתובלת, ר' שמעון בן גמליאל אומר מקום שנהגו לחלק אגוזים וקליות בטורלס יוליכו, בניו וכני ביתו קטנים הולכין עמו לבית האבל ולבית המשתה למקום שנהגו, ולא יתן ממנותיו לבנו ולבתו של בעל הבית מפני האיבה. אין חפין ואין מתגרדין [2] ביום טוב אבל מדיחין את הכלים בנתר [3] ושפין כלי כסף בקרקטין. אין חפין את הכלים בנתר ביום טוב, אבל מדיחין אותן במלח וכמורסן בשבת ואין צ"ל ביו"ט. אלו הן מדבריות היוצאות בפסח ונכנסות ברביעה, בייתות כל שלנין בתוך החתום, רבי אומר אילו ואילו שיצאו חוץ לתחום אע"פ שאין נכנסין לתוך התחום אלא משוחשכה פוחר לשוחטן ביום טוב, ואילו הן מדבריות היוצאות באפר לעולם. מיהא שמעינן דכל מידי דחוי לאינש דעתיה עילויה, ואפילו הא דאמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרגולת לביצתה [4], קיימא לן כרבי יהודה דתנו רבנן דרדיא ותמרי דעסקא כאנו למחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון, ואף על פי הכיום טוב קיימא לן כרבי יהודה, הני מילי כגון נולד ומוקצה מחמת איסורו ויוצא באלו, אבל הני כולן שרי ביום טוב.

---

[2] בתוספתא שם ר"ד הני תמיהות ונלוקמתא ומנה מתוכנת. [3] בתוספתא כתן הני ואין מדיחין את הכלים בנתר ביו"ט אבל מדיחין אותן בתלת וכתורכן יום ו' ע"ש בשבת דף נ' ע"ב ובכ"י אלא לו"ח ס"ם שכ"נ ומ"ר ס"ק ס"ב בתוספתא שם ר"ד אומר אין שפין כלי כסף בקרקטין ומיהו רבינו אמפר דנרים בתוספתא דשפין כלי כסף ומי' וכ"ה בירושלמי פיה ס"ה הלכה נ' ובירושלמי שם הני בקרקיטין ממש"כ רבינו וכ"ה בתוסף הערוך בערך גרקיטין ובערך קרטש ע"ש. [4] גרסה דל"ל ותרגולת לביצתה ותזרא דרדיא ותמרי דעסקא כתנו למחלוקת רי' ור"ש קיי"ל דשרי דקא בבדיא קיי"ל ושרי ומרי"ף שהביא לגרסת רבינו ע"ש סיעב.

הדרן עלך משילין פירות וסליקא מסכת ביצה

הן. **תוספתא:** מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן ויכה להן על ידי אחר מגיתיהן מערב יום טוב. מה הן מוציאין מבית המשתה חתיכה [1] דקלוסתא ובציצה מתובלת, ר' שמעון בן גמליאל אומר מקום שנהגו לחלק אגוזים וקליות בטורלס יוליכו, בניו וכני ביתו קטנים הולכין עמו לבית האבל ולבית המשתה למקום שנהגו, ולא יתן ממנותיו לבנו ולבתו של בעל הבית מפני האיבה. אין חפין ואין מתגרדין [2] ביום טוב אבל מדיחין את הכלים בנתר [3] ושפין כלי כסף בקרקטין. אין חפין את הכלים בנתר ביום טוב, אבל מדיחין אותן במלח וכמורסן בשבת ואין צ"ל ביו"ט. אלו הן מדבריות היוצאות בפסח ונכנסות ברביעה, בייתות כל שלנין בתוך החתום, רבי אומר אילו ואילו שיצאו חוץ לתחום אע"פ שאין נכנסין לתוך התחום אלא משוחשכה פוחר לשוחטן ביום טוב, ואילו הן מדבריות היוצאות באפר לעולם. מיהא שמעינן דכל מידי דחוי לאינש דעתיה עילויה, ואפילו הא דאמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרגולת לביצתה [4], קיימא לן כרבי יהודה ותמרי דעסקא כאנו למחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון, ואף על פי הכיום טוב קיימא לן כרבי יהודה, הני מילי כגון נולד ומוקצה מחמת איסורו ויוצא באלו, אבל הני כולן שרי ביום טוב.

---

[1] בתוספתא שם ר"ד הני תמיהות ונלוקמתא ומנה מתוכנת. [2] בתוספתא כתן הני ואין מדיחין את הכלים בנתר ביו"ט אבל מדיחין אותן בתלת וכתורכן יום ו' ע"ש בשבת דף נ' ע"ב ובכ"י אלא לו"ח ס"ם שכ"נ ומ"ר ס"ק ס"ב בתוספתא שם ר"ד אומר אין שפין כלי כסף בקרקטין ומיהו רבינו אמפר דנרים בתוספתא דשפין כלי כסף ומי' וכ"ה בירושלמי פיה ס"ה הלכה נ' ובירושלמי שם הני בקרקיטין ממש"כ רבינו וכ"ה בתוסף הערוך בערך גרקיטין ובערך קרטש ע"ש. [4] גרסה דל"ל ותרגולת לביצתה ותזרא דרדיא ותמרי דעסקא כתנו למחלוקת רי' ור"ש קיי"ל דשרי דקא בבדיא קיי"ל ושרי ומרי"ף שהביא לגרסת רבינו ע"ש סיעב.

הדרן עלך משילין פירות וסליקא לה מסכת ביצה

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הַדְרָן עֲלָךְ מִסֶּכֶת בֵּיצָה וְהַדְרָךְ עֲלָן. דַּעְתָּן עֲלָךְ מִסֶּכֶת בֵּיצָה וְדַעְתָּךְ עֲלָן. לֹא נִתְנַשִּׁי מִינָּךְ מַסֶּכֶת בֵּיצָה וְלֹא תִתְנַשִּׁי מִינָן לֹא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלֹא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַּר פָּפָּא רָמִי בַּר פָּפָּא נַחְמָן בַּר פָּפָּא אַחָאי בַּר פָּפָּא אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא רַפְרָם בַּר פָּפָּא רָכִישׁ בַּר פָּפָּא סוּרְחָב בַּר פָּפָּא אַדָּא בַּר פָּפָּא דָּרוּ בַּר פָּפָּא:

הַעֲרֵב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפְיוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וּלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ: מֵאוֹיְבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׂמְתָ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים. אנו מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדָבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָן מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים. אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי בְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לְסַיֵּם מַסֶּכֶת בֵּיצָה כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כל הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתְךָ בְּשׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּהוּא עָתִיד לְאִתְחַדָּתָא, וּלְאַחֲיָא מֵתַיָּא, וּלְאַסְקָא לְחַיֵּי עָלְמָא, וּלְמִבְנֵא קַרְתָּא דִּירוּשְׁלֵם, וּלְשַׁכְלֵל הֵיכְלֵיהּ בְּגַוֵּהּ, וּלְמֶעְקַר פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה מֵאַרְעָא, וּלְאָתְבָא פּוּלְחָנָא דִּשְׁמַיָּא לְאַתְרֵיהּ, וְיִמְלֹךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וִיקָרֵיהּ, [וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ]. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מַאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא, דִּי בְאַתְרָא (קַדִּישָׁא) הָדֵין וְדִי בְכָל אתר וַאֲתַר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

*) פי' הגון על זה תמצא בספר החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בספר זכיות ח"א פ"ג,

**) בסיומא וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף יש"ש בב"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com